

VEŘEJNÉ KNIHOVNY A JEJICH PROSTOR

**Výsledky průzkumu
Knihovny a jejich pobočky v městech 5 až 20 tisíc obyvatel**

Žilina

Městské knihovny – kam kráčáte?

14.6.2017

Vít Richter – Vladana Pillerová

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz

2 témata pro dnešní den

- Veřejné knihovny a jejich prostor**
- Standardy a metodické materiály pro výstavbu knihoven**

Knihovna jako informační, vzdělávací, kulturní, komunitní centrum obce

- Prostor pro studium
- Knihovna jako instituce celoživotního a neformálního vzdělávání
- Služby pro děti a mládež, rodiny, seniory, sociálně vyloučené...
- Podpora místních partnerství a komunit

Podpora knihoven jako příjemného místa

- Knihovna jako místo kde chceme být
- Knihovna pro volný čas
- Knihovna jako místo pro setkávání
-

Rovný přístup ke službám knihoven

- Zlepšit dostupnost knihoven a jejich služeb – knihovny bez bariér
- Podporovat knihovny jako garanta rovného přístupu k informačním zdrojům a síti internet
- Bezplatný přístup k informacím

3 důvody pro průzkum

- ❑ Mohou být knihovny kulturní, vzdělávací a kreativní centra obcí?

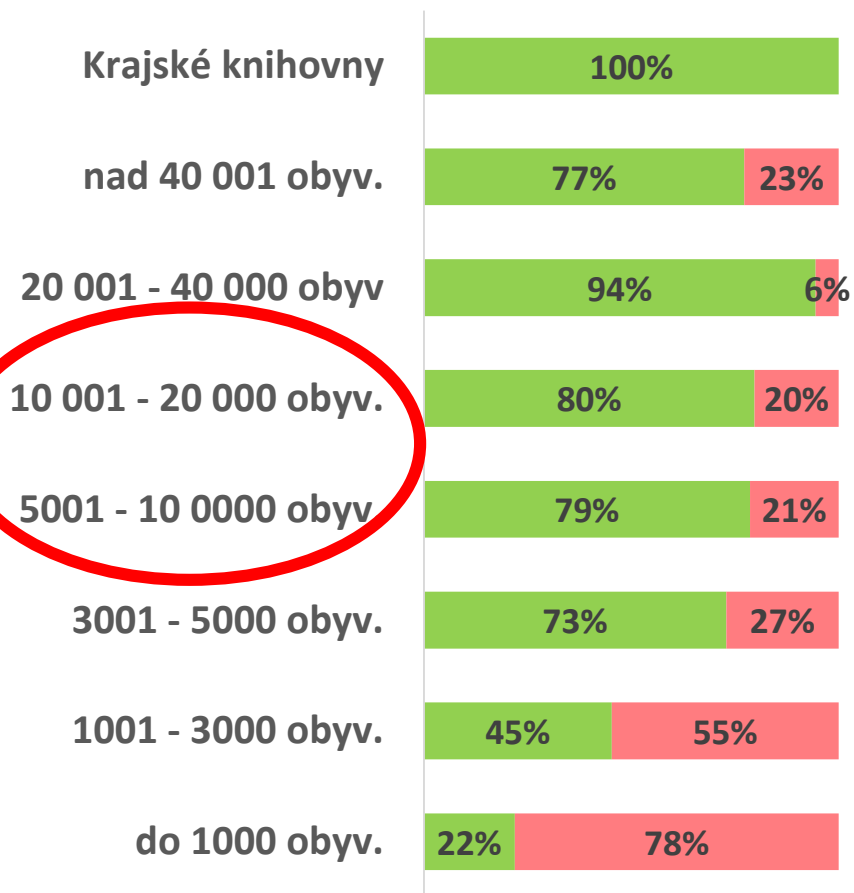
- ❑ Knihovny a jejich provozovatelé
 - Zamyslet se nad současným stavem knihovny
 - Uvědomit si nedostatky, problémy, možnosti
 - Zamyslet se nad budoucností knihovny

- ❑ Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017 – 2020
 - Vytvořit metodické centrum pro výstavbu knihoven v MZK
 - Zjistit současný stav a trendy ve výstavbě knihoven
 - Zjistit slabé stránky, priority
 - Navrhnout dotační program na podporu výstavby knihoven: MK ČR, kraje

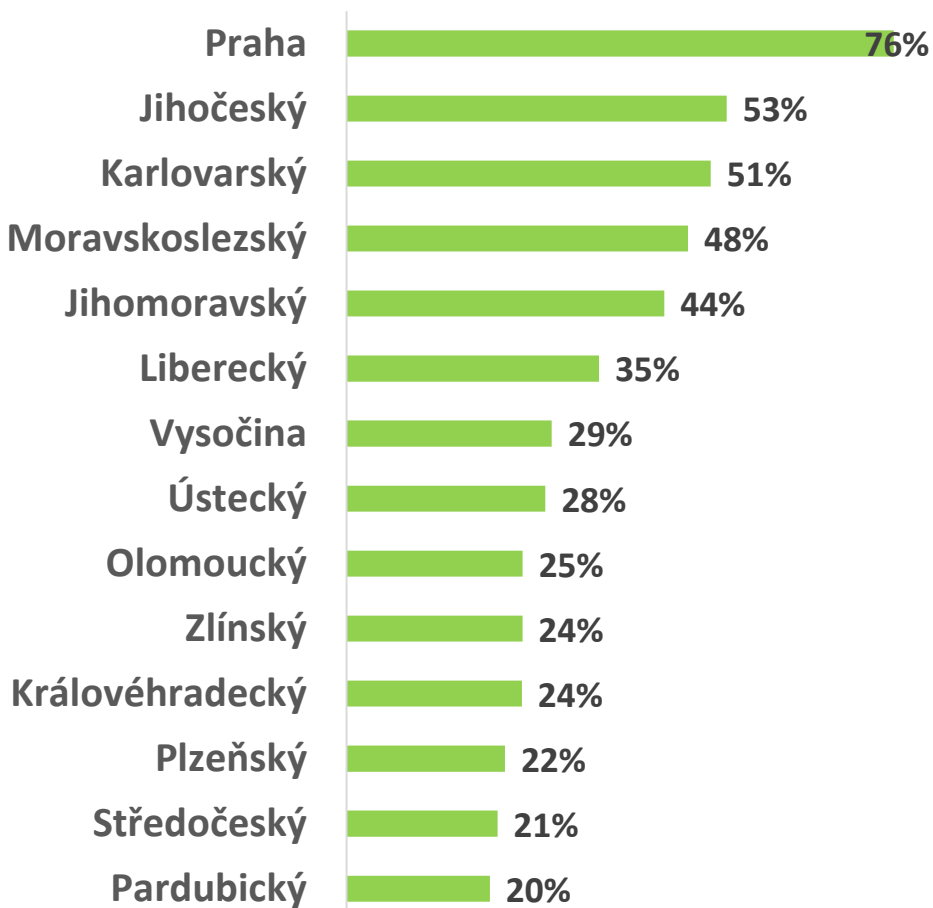
Účast v průzkumu: 2027 knihoven a poboček

Kdo se zúčastnil průzkumu

■ Průzkum ■ Nezúčastnily se

Kolik knihoven vyplnilo dotazník

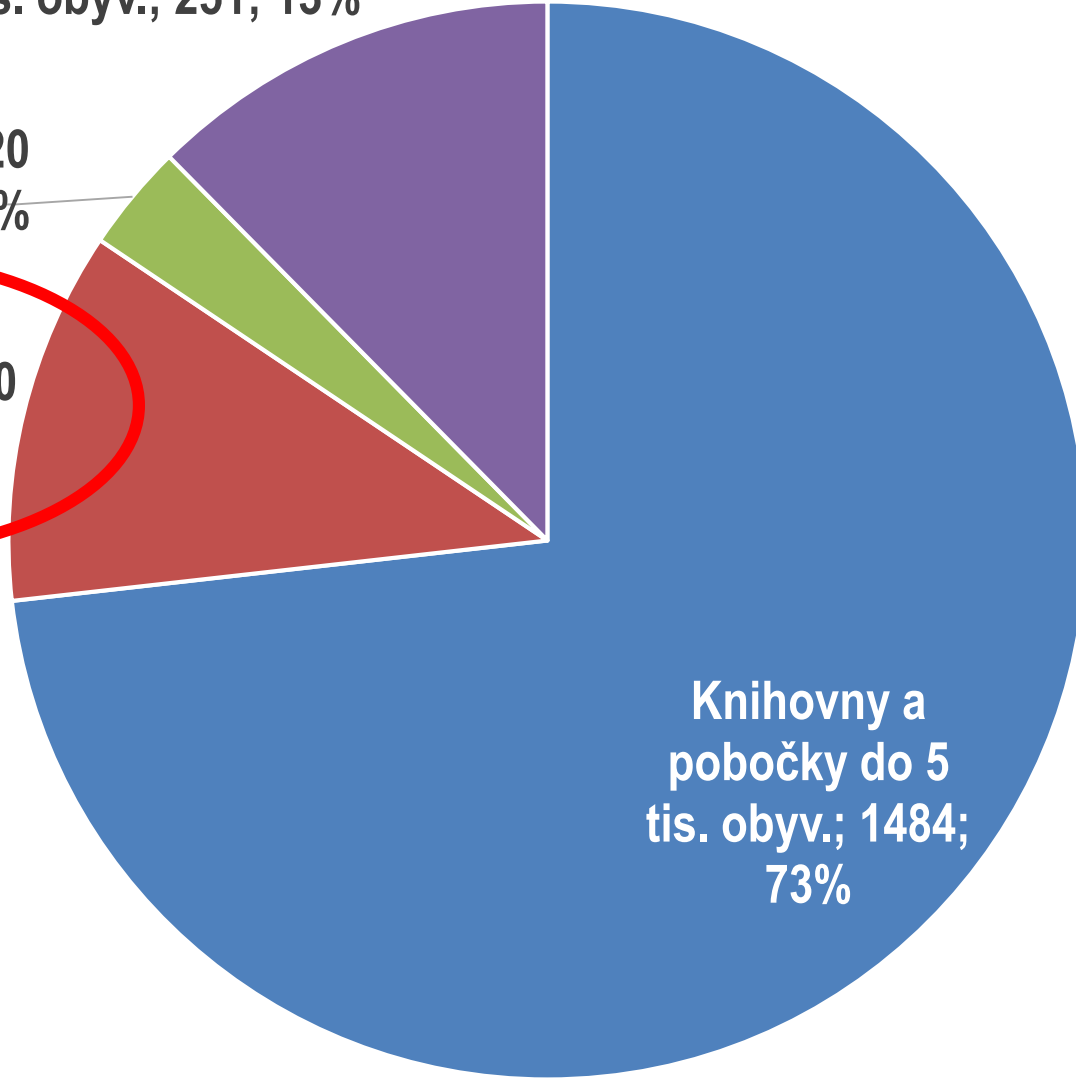
4 sledované skupiny

Pobočky knihoven nad 20
tis. obyv.; 251; 13%

Knihovny nad 20
tis. obyv.; 65; 3%

Knihovny a
pobočky 5 až 20
tis. obyv.; 227;
11%

Knihovny a
pobočky do 5
tis. obyv.; 1484;
73%

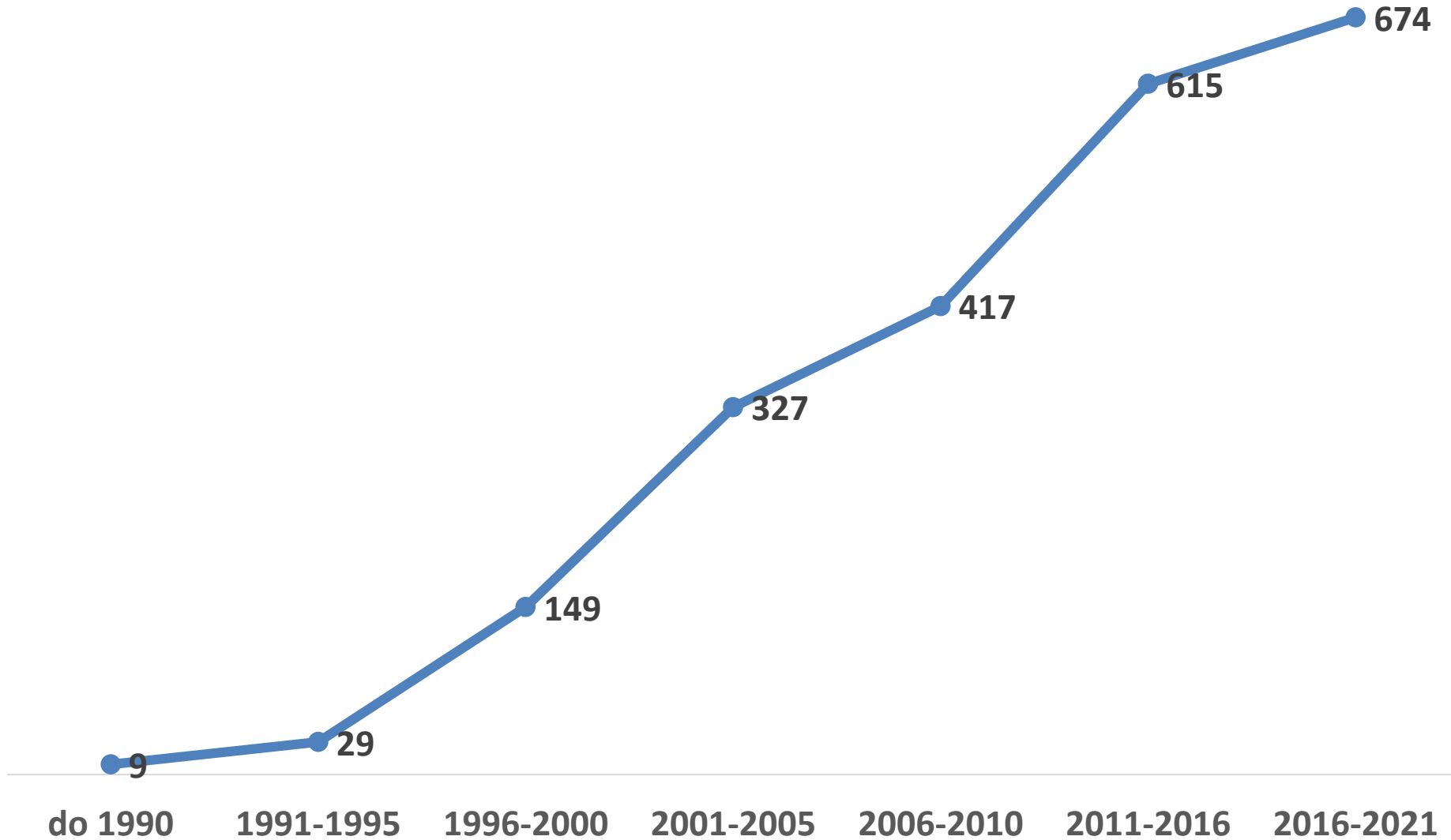

Jak stavíme a rekonstruujeme veřejné knihovny

Země, kde se nestaví knihovny

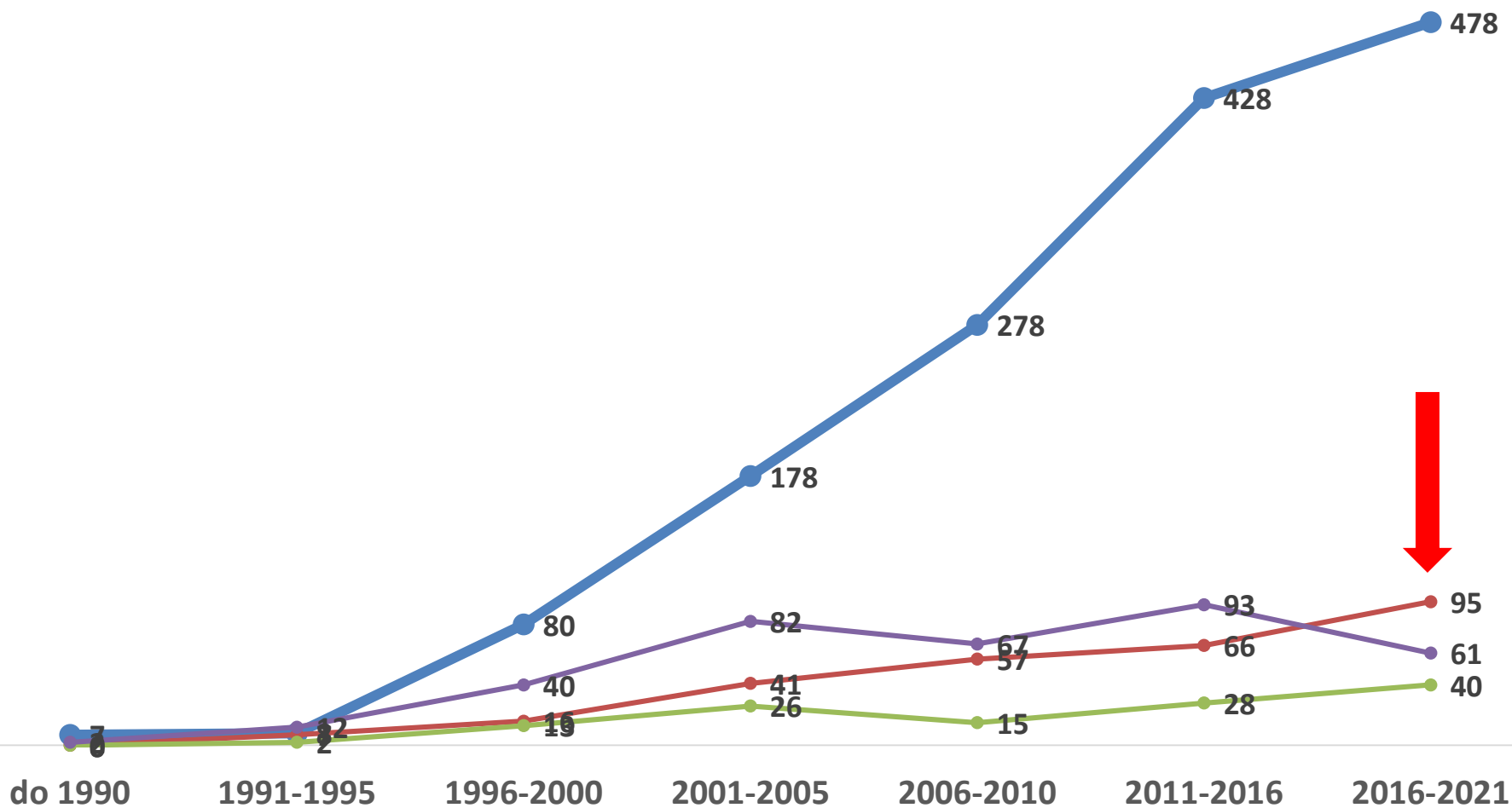

Realizované a připravované investiční akce knihoven

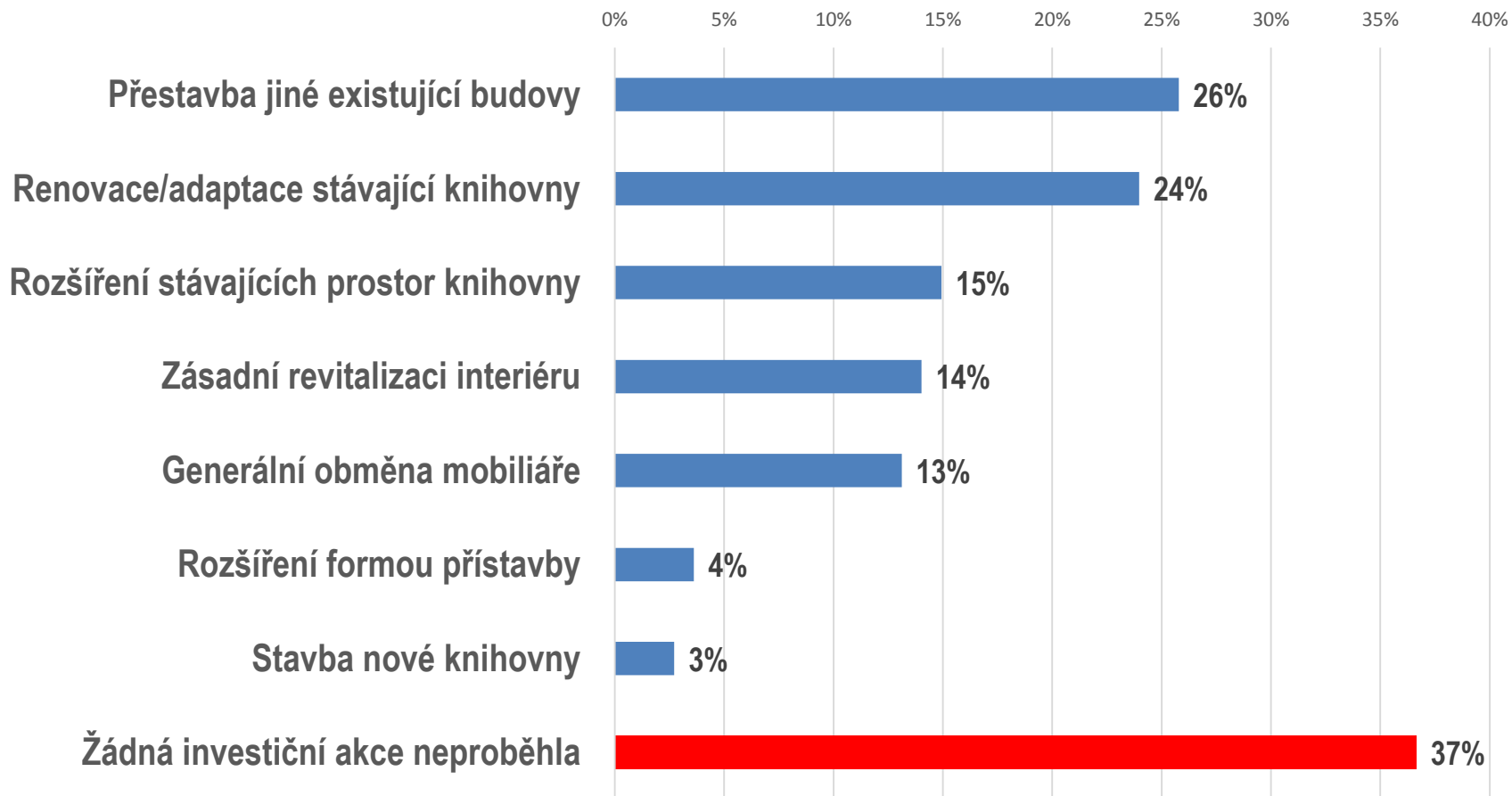
Realizované a připravované investiční akce knihoven

- Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.
- Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv.
- Knihovny nad 20 tis. obyv.
- Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.

Proběhla v posledních 20 letech investiční akce?

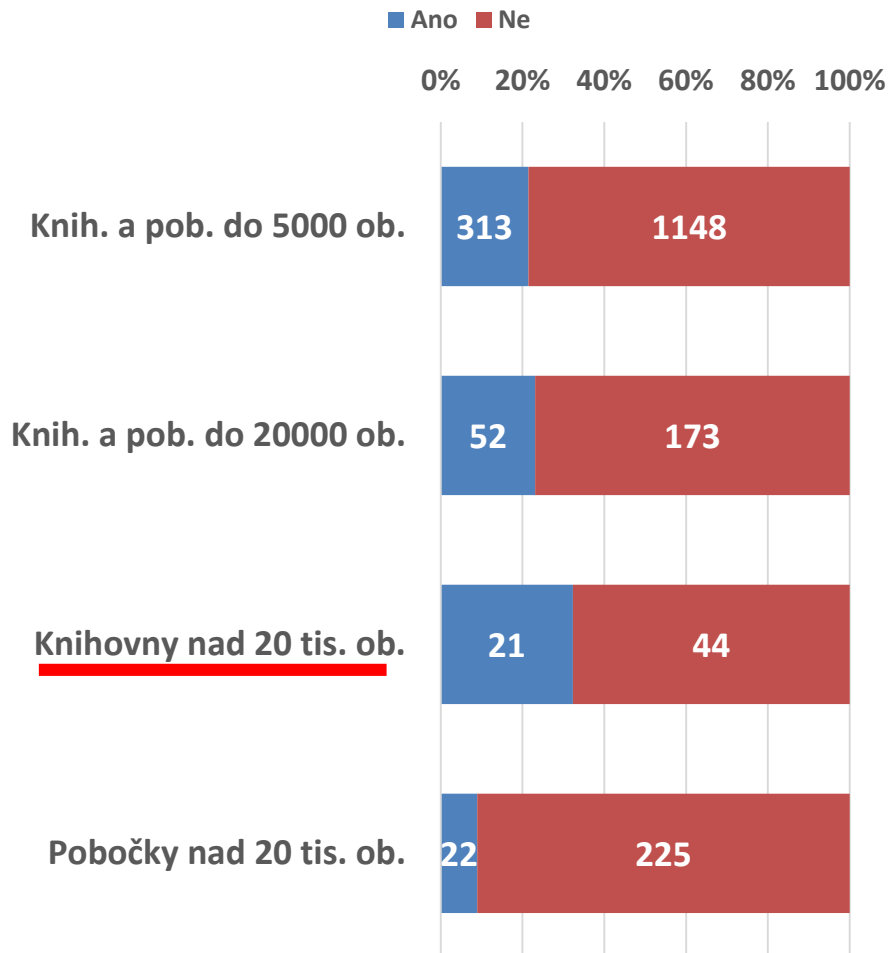
Knihovny 5 až 20 tis. obyvatel (221 knihoven)

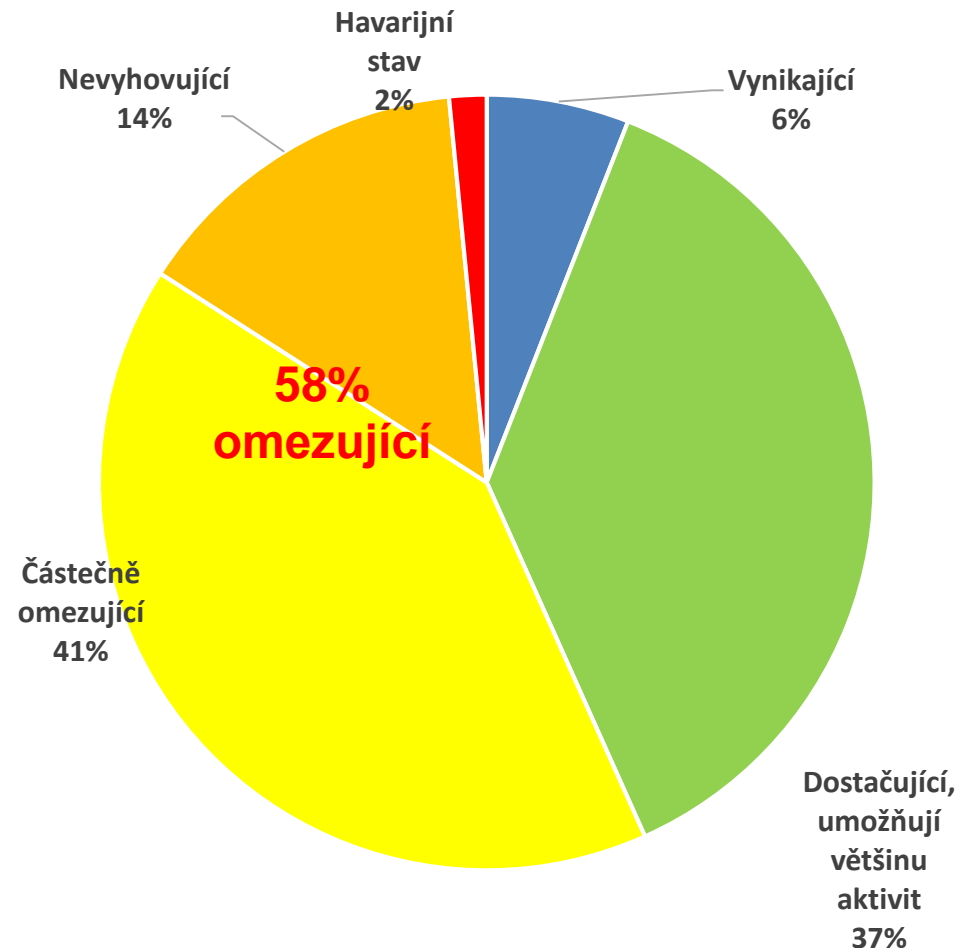
Celkem 1 133 stavebních akcí a obnov interiéru

Je lepší novostavba nebo rekonstrukce?

Byla budova (prostor) postavena pro účely knihovny?

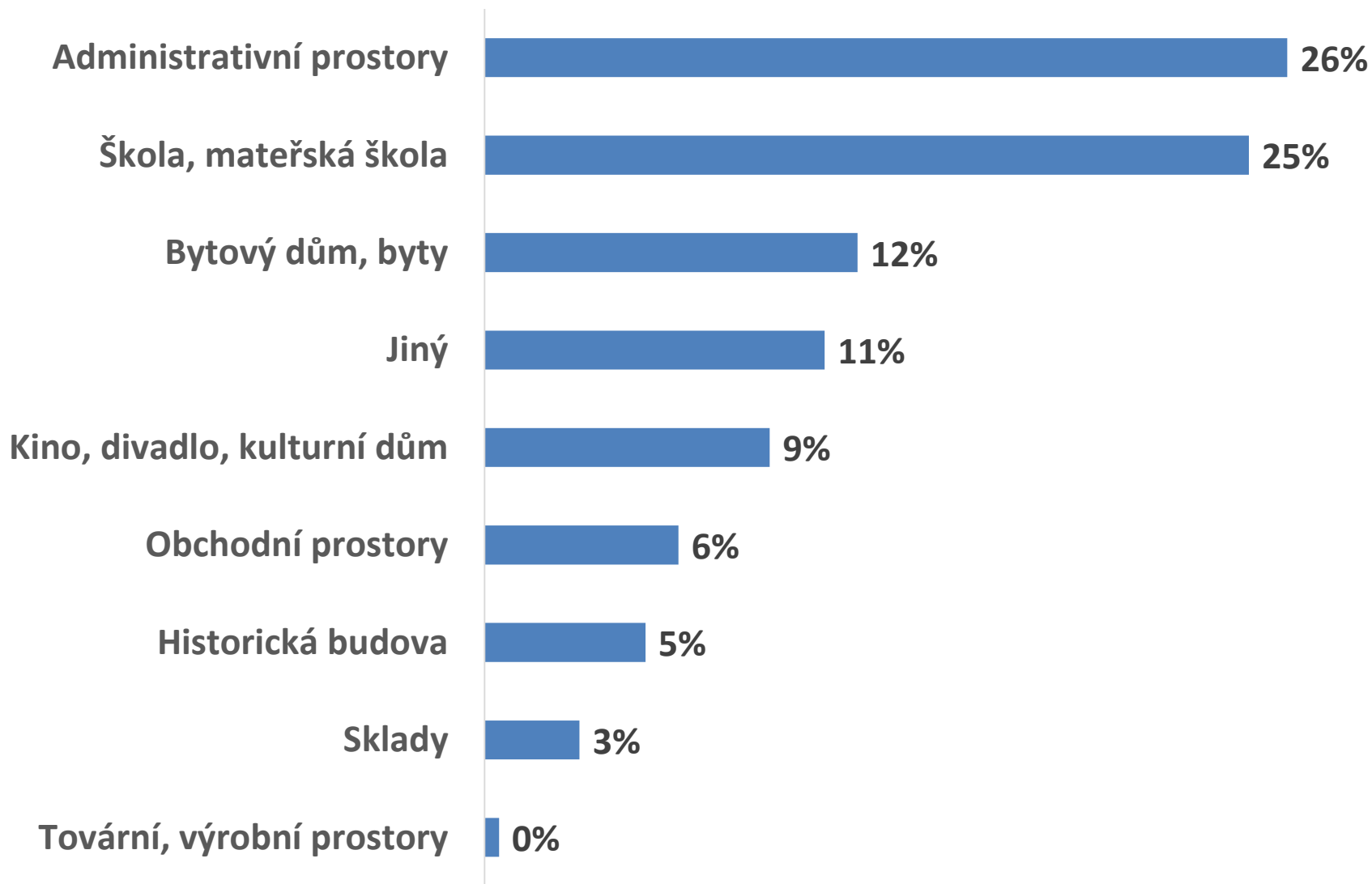

Jak hodnotíte celkovou dispozici knihovny? (hodnotilo 1801 knihoven)

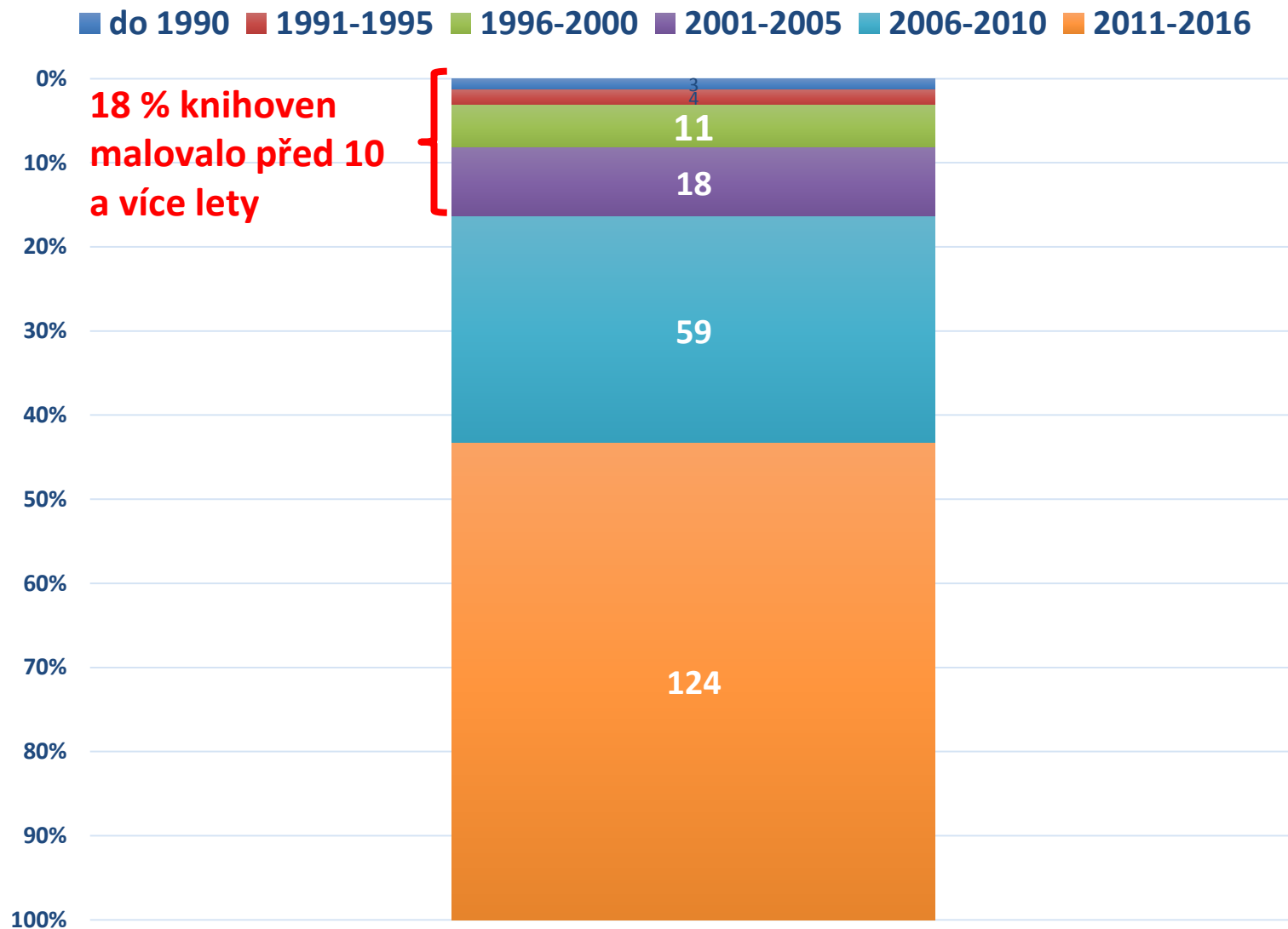

Původní účel prostor knihoven

(knihovny 5000 – 20 tis. obyv.)

Kdy proběhla výmalba knihovny nebo její podstatné části? (knihovny 5000 – 20 tis. obyv.)

Limituje prostorové zajištění činnost knihoven?

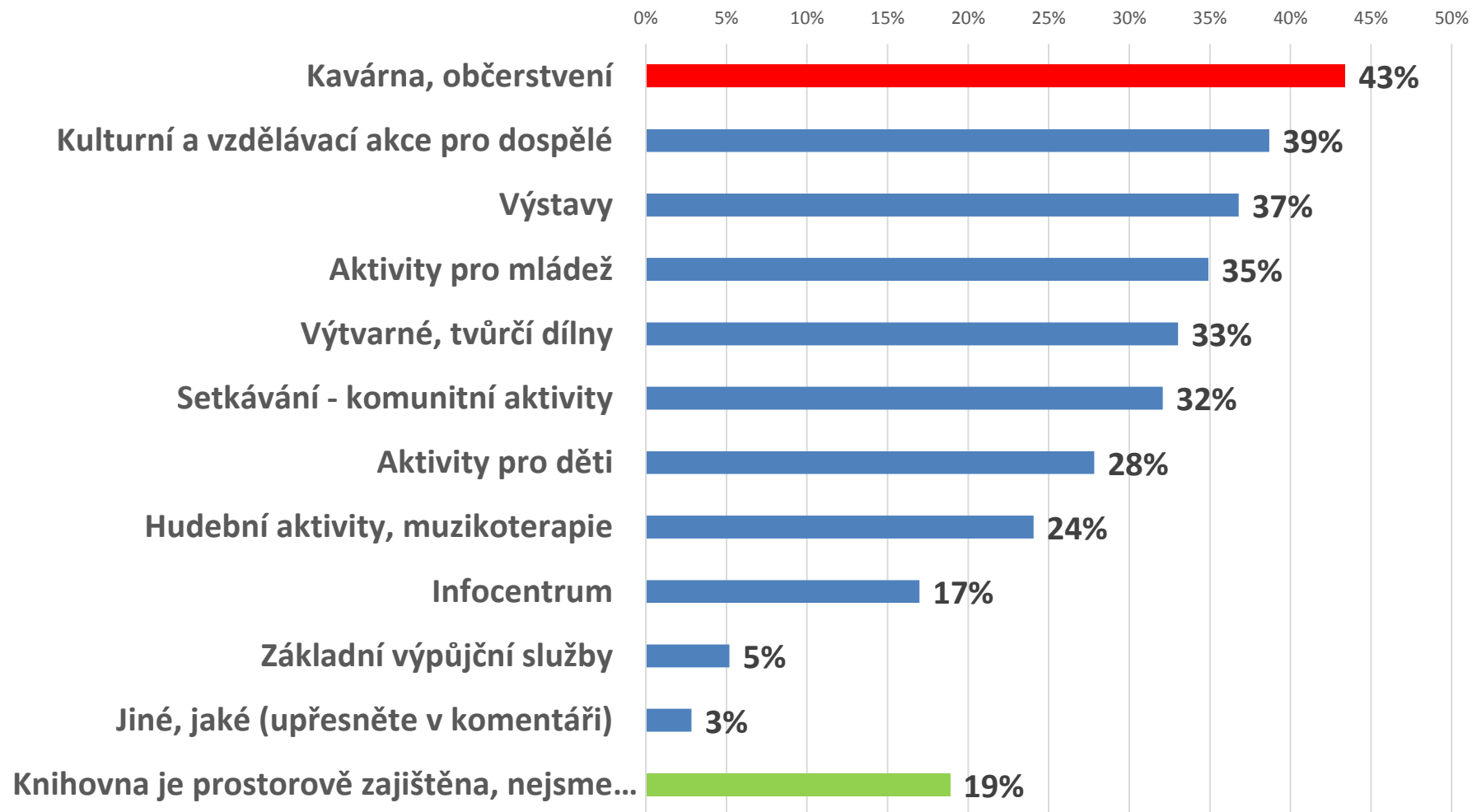
**Jaké aktivity vám současné prostory
knihovny neumožňují vykonávat nebo které
provozujete jen velmi omezeně?**

Jak hodnotíme svou prostorovou situaci?

	Knihovna je prostorově zajištěna
Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.	23%
Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv.	18%
Knihovny nad 20 tis. obyv.	24%
Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.	25%
Knihovny pověřené regionálními funkcemi	15%
Krajské knihovny	32%

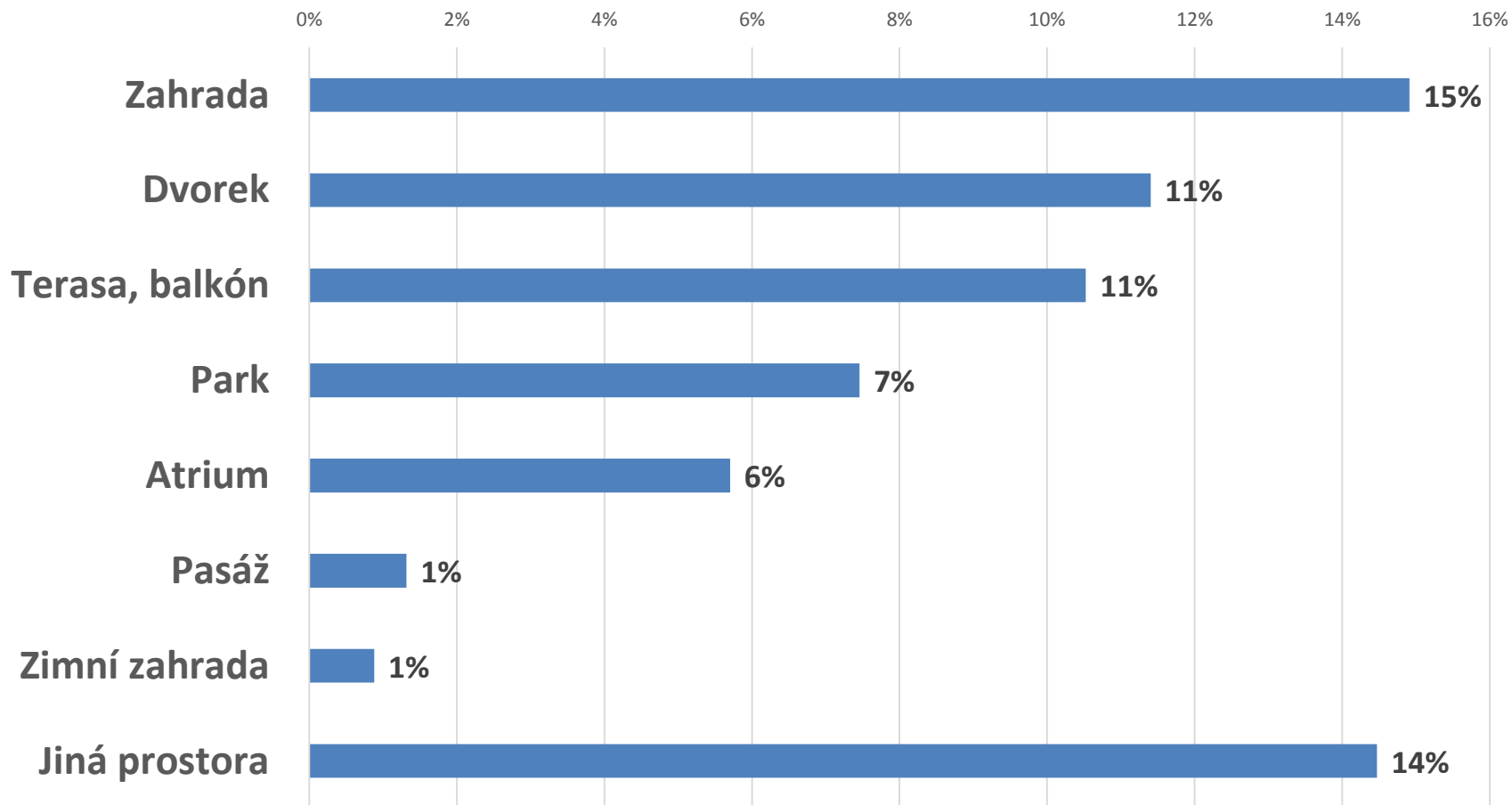
Jaké aktivity vám současné prostory knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozujete jen velmi omezeně?

Kategorie 5 až 20 tis. obyv.

Využíváte pro služby exteriérové prostory?

Knihovny 5 až 20 tis. obyvatel

Knihovny bez bariér?

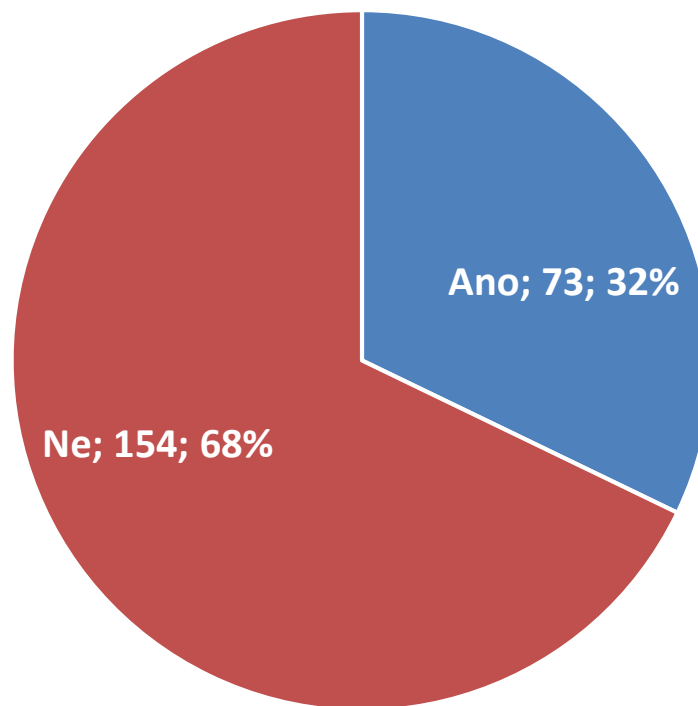
**Parkování, bezbariérový přístup
Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyvatel**

Má knihovna k dispozici parkovací místa pro veřejnost? Případně vyhrazená v bezprostřední blízkosti?

**Pouze 19% knihoven
má rezervovaná místa
pro zdravotně
znevýhodněné**

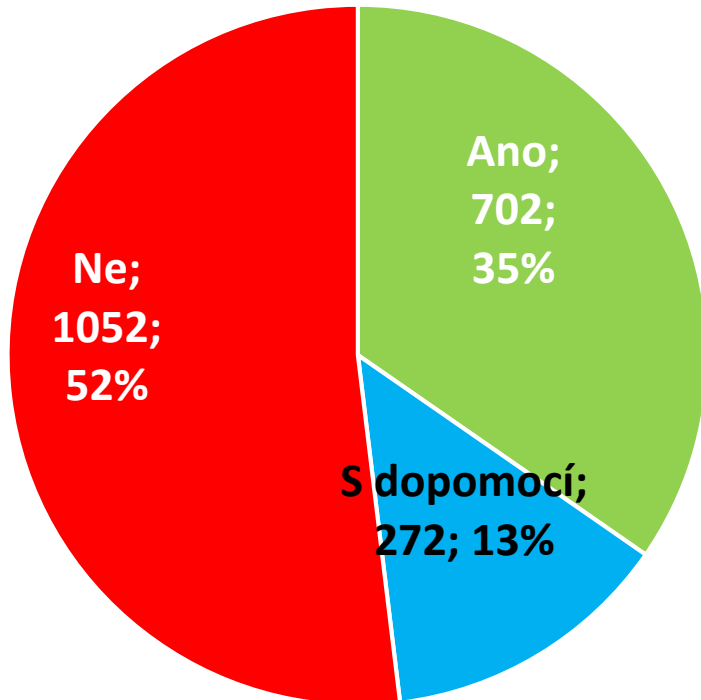
Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyvatel

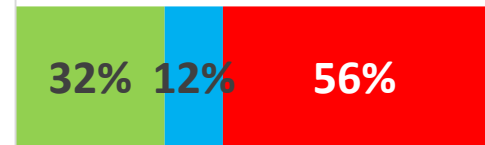
Má knihovna bezbariérový vstup?

■ Ano ■ Ano, ale s dopomocí ■ Ne

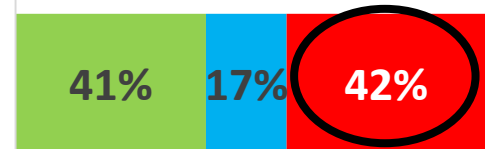
Je vstup do budovy bezbariérový?

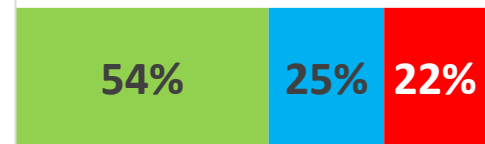
Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.

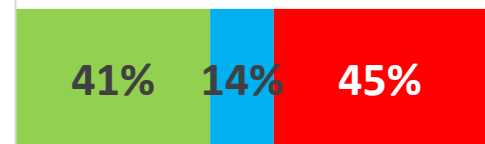
Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv.

Knihovny nad 20 tis. obyv.

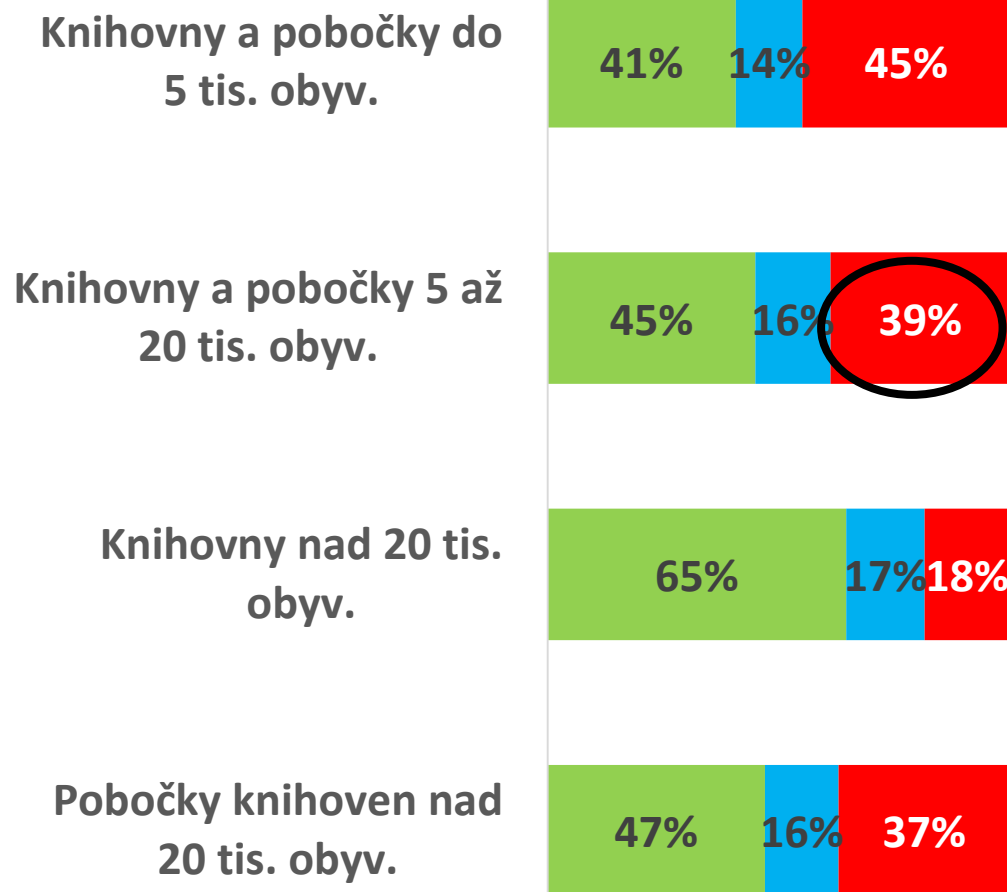
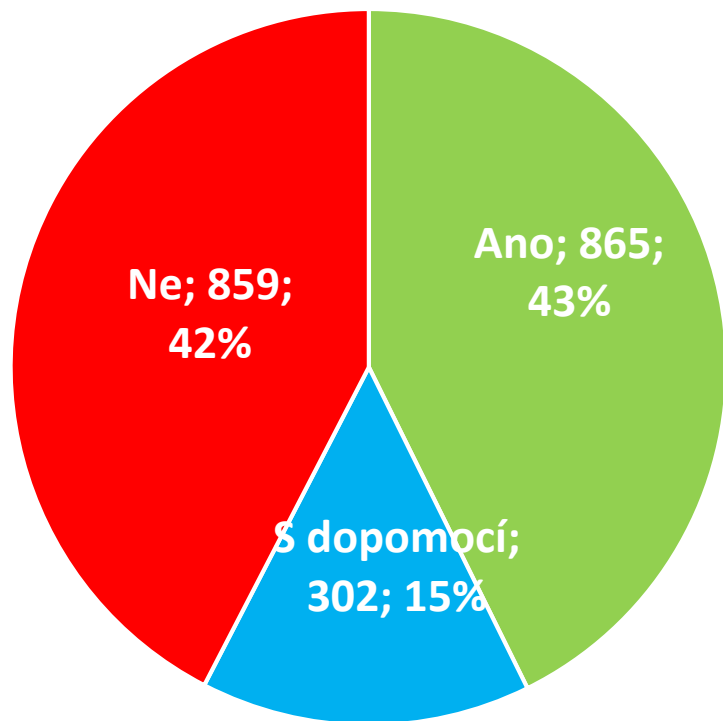

Pobočky knihooven nad 20 tis. obyv.

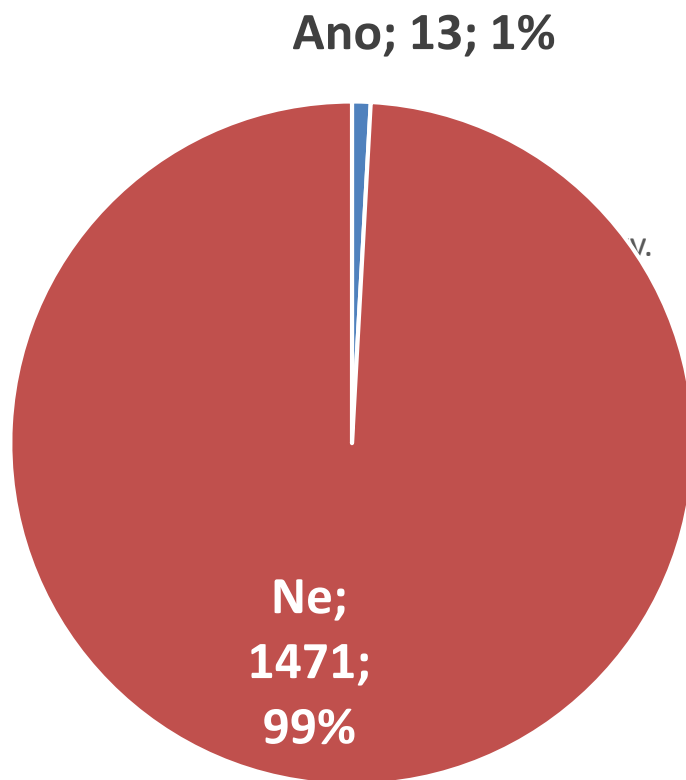

Má knihovna bezbariérové prostory?

■ Ano ■ Částečně ■ Ne

Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené?

Jaký orientační systém pro zrakově postižené používáte? (knihovny celkem)

Jaké prostory v knihovně nemáme?

Knihovny v městech 5 až 20 tis. obyvatel

Jaké prostory knihovny do 20 tis. obyvatel nemají?

Prostory pro služby, sociální zázemí		Prostory pro služby, sociální zázemí	
půjčování	2%	dětský koutek	28%
volný výběr	2%	poslechová místa	31%
sociální zázemí veřejnost	2%	tvůrčí dílny	38%
uzavřené skladiště	6%	počítačová učebna	43%
studium	8%	práce s mládeží	45%
kolektivní akce	8%	kojení, přebalování	52%
práce s dětmi	11%	hudební aktivity	54%
výstavní prostory	20%	oddech, posezení	55%
šatna, skříňky	25%	speciální prostor (handicap)	72%
wc handicap	26%	občerstvení, kavárna	75%

Jaké prostory knihovny do 20 tis. obyvatel nemají?

Prostory pro služby, sociální zázemí		Prostory pro služby, sociální zázemí	
půjčování	2%	dětský koutek	28%
volný výběr	2%	poslechová místa	31%
sociální zázemí veřejnost	2%	tvůrčí dílny	38%
uzavřené skladiště	6%	počítačová učebna	43%
studium	8%	práce s mládeží	45%
kolektivní akce	8%	kojení, přebalování	52%
práce s dětmi	11%	hudební aktivity	54%
výstavní prostory	20%	oddech, posezení	55%
šatna, skříňky	25%	speciální prostor (handicap)	72%
wc handicap	26%	občerstvení, kavárna	75%

Jak hodnotíme prostory, které máme k dispozici?

(knihovny 5 až 20 tisíc obyvatel)

Hodnotící škála

- Vynikající
- Dostačující
- Omezující
- Nevyhovující

Jak hodnotíme prostory, které máme k dispozici? (knihovny 5 až 20 tis. obyv.)

Prostory pro služby	Vynikající, dostačující	Omezující, nevyhovující	Prostory pro služby	Vynikající, dostačující	Omezující, nevyhovující
půjčování	64%	36%	oddech, posezení	42%	58%
hudební aktivity	47%	53%	tvůrčí dílny	39%	61%
společenské hry	47%	53%	uzavřené skladiště	38%	62%
občerstvení, kavárna	47%	53%	kolektivní akce	37%	63%
volný výběr	45%	55%	práce s dětmi	36%	64%
výstavní prostory	45%	55%	práce s mládeží	32%	68%
počítačová učebna	44%	56%	poslechová místa	27%	73%
studium	44%	56%	speciální prostor (handicap)	25%	75%

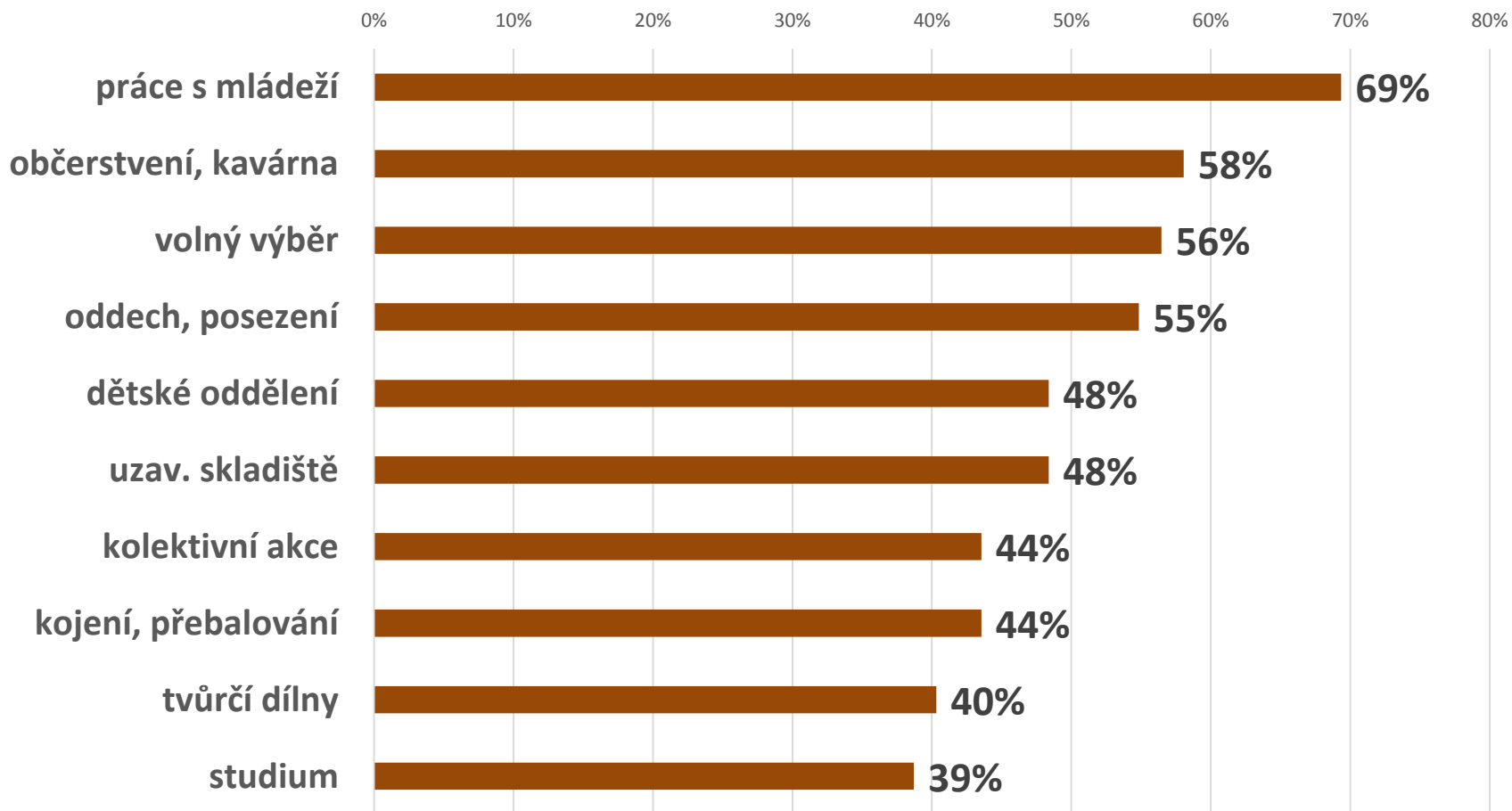
Jak hodnotíme prostory, které máme k dispozici? (knihovny 5 až 20 tis. obyv.)

Sociální zázemí pro veřejnost	Vynikající, dostačující	Omezující, nevyhovující	Sociální zázemí pro pracovníky	Vynikající, dostačující	Omezující, nevyhovující
wc handicap	80%	20%	sprchy pracovníci	83%	17%
šatna, skříňky	75%	25%	samostatné wc pracovníci	72%	28%
kojení, přebalování	75%	25%	kuchyňka pracovníci	58%	42%
sociální zázemí veřejnost	68%	32%	oddech. prostor pracovníci	53%	47%
dětský koutek	40%	60%	prostor pro úklid	51%	49%
			šatna pracovníci	51%	49%

Jak hodnotíme prostory, které máme k dispozici? (knihovny 5 až 20 tis. obyv.)

Pracovní prostory	Vynikající, dostačující	Omezující, nevyhovující
porady, vzdělávání pracovníků	64%	36%
pracovní prostory kanceláře	53%	47%
serverovny	52%	48%
digitalizace	50%	50%
manipulační prostory práce s KF	49%	51%
údržba, dílny	39%	61%
vazby, restaurátorská dílna	20%	80%
porady, vzdělávání pracovníků	64%	36%

Jaké prostory byste požadovali v případě výstavby? (knihovny 5 až 20 tis. obyv.)

Hodnocení kvality interiéru a sítí (všechny knihovny)

Hodnotící škála:

- **Moderní funkční**
- **Funkční ale zastaralé**
- **Zastaralé a nefunkční**

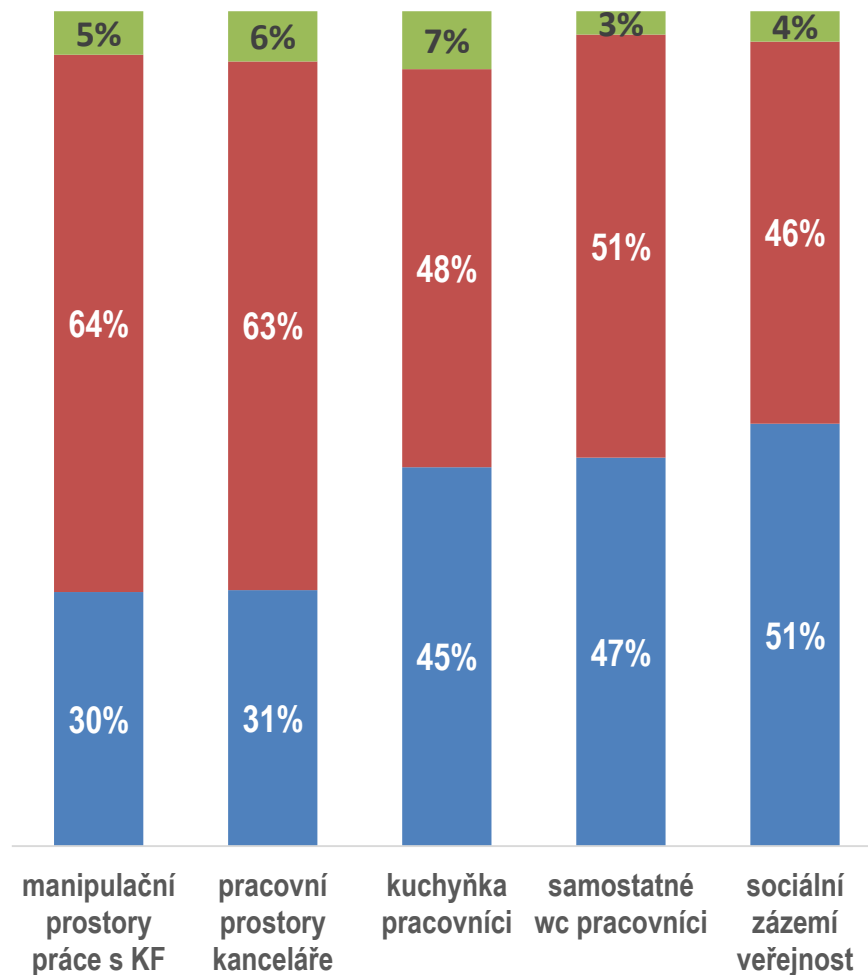
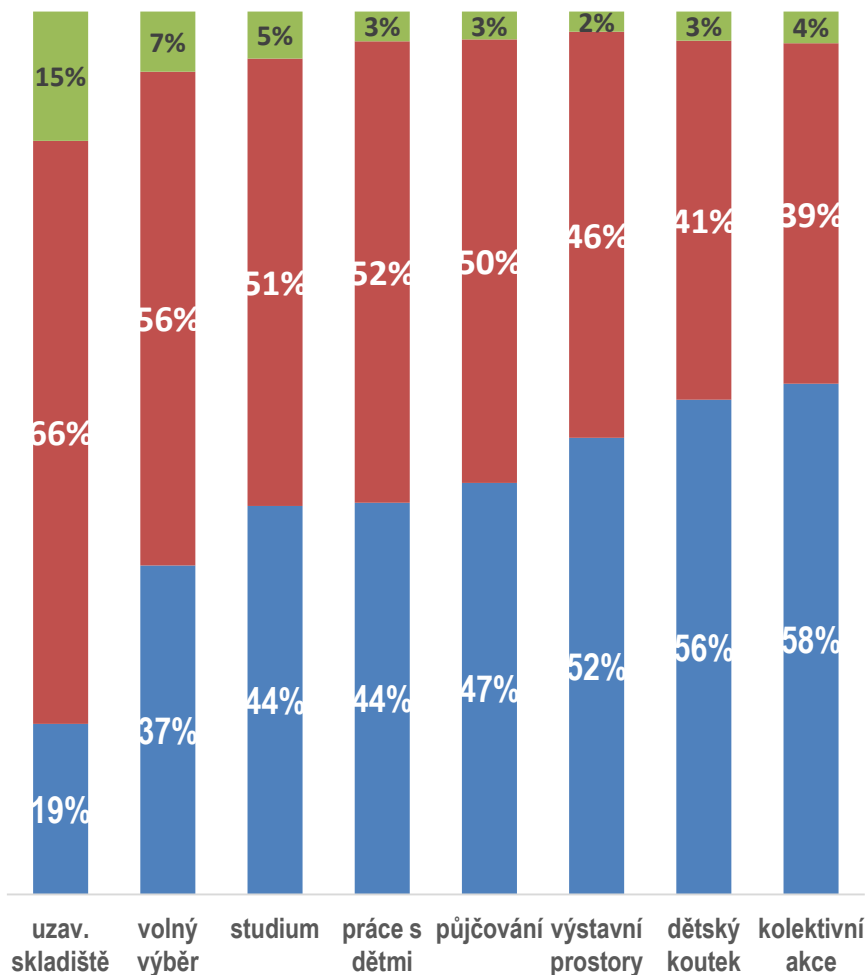
Hodnocení interiéru: služby a pracovny

Služby knihovny

Pracoviště, sociální zázemí

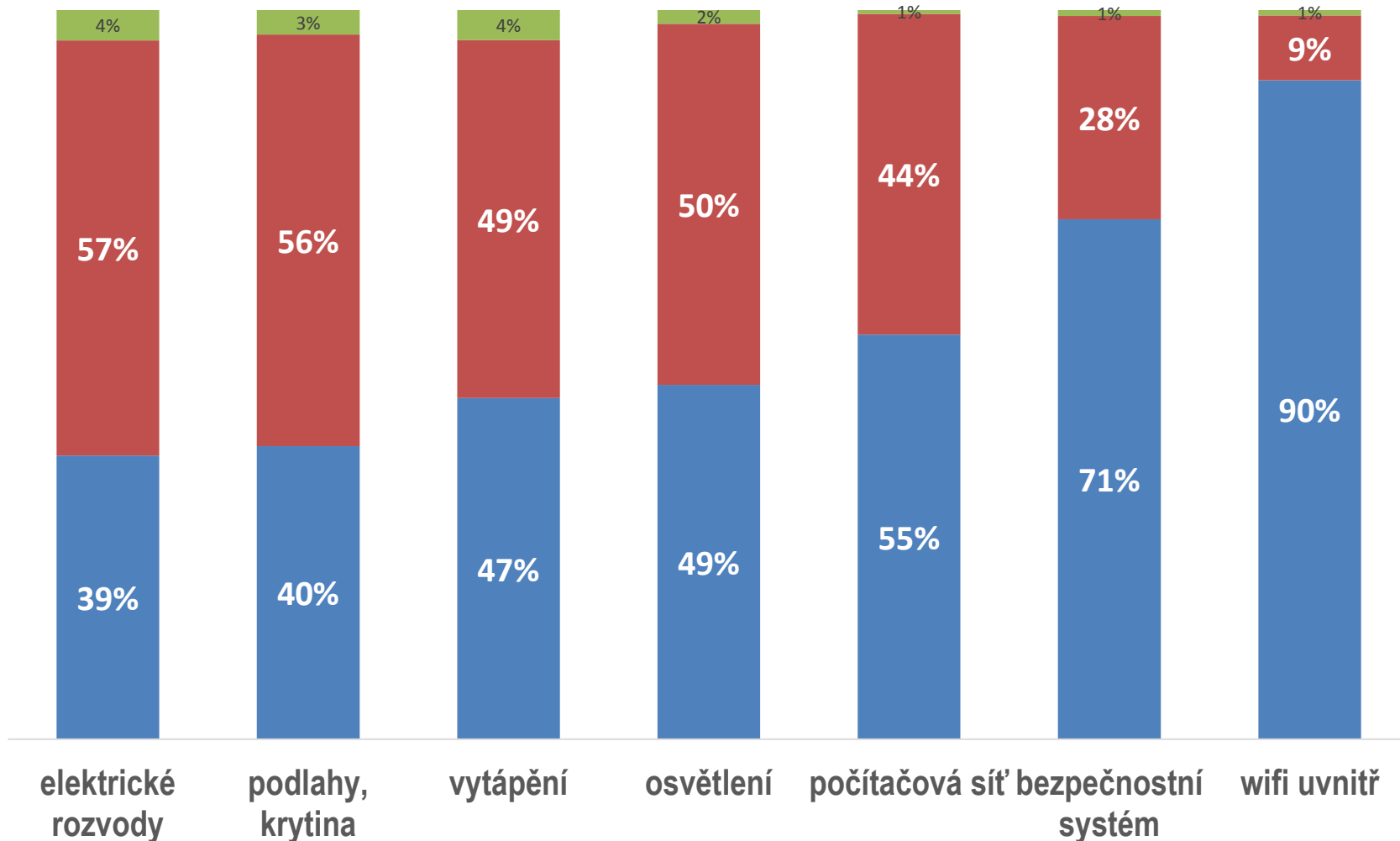
■ Moderní, funkční ■ Funkční ale zastaralé ■ Zastaralé a nefunkční

■ Moderní, funkční ■ Funkční ale zastaralé ■ Zastaralé a nefunkční

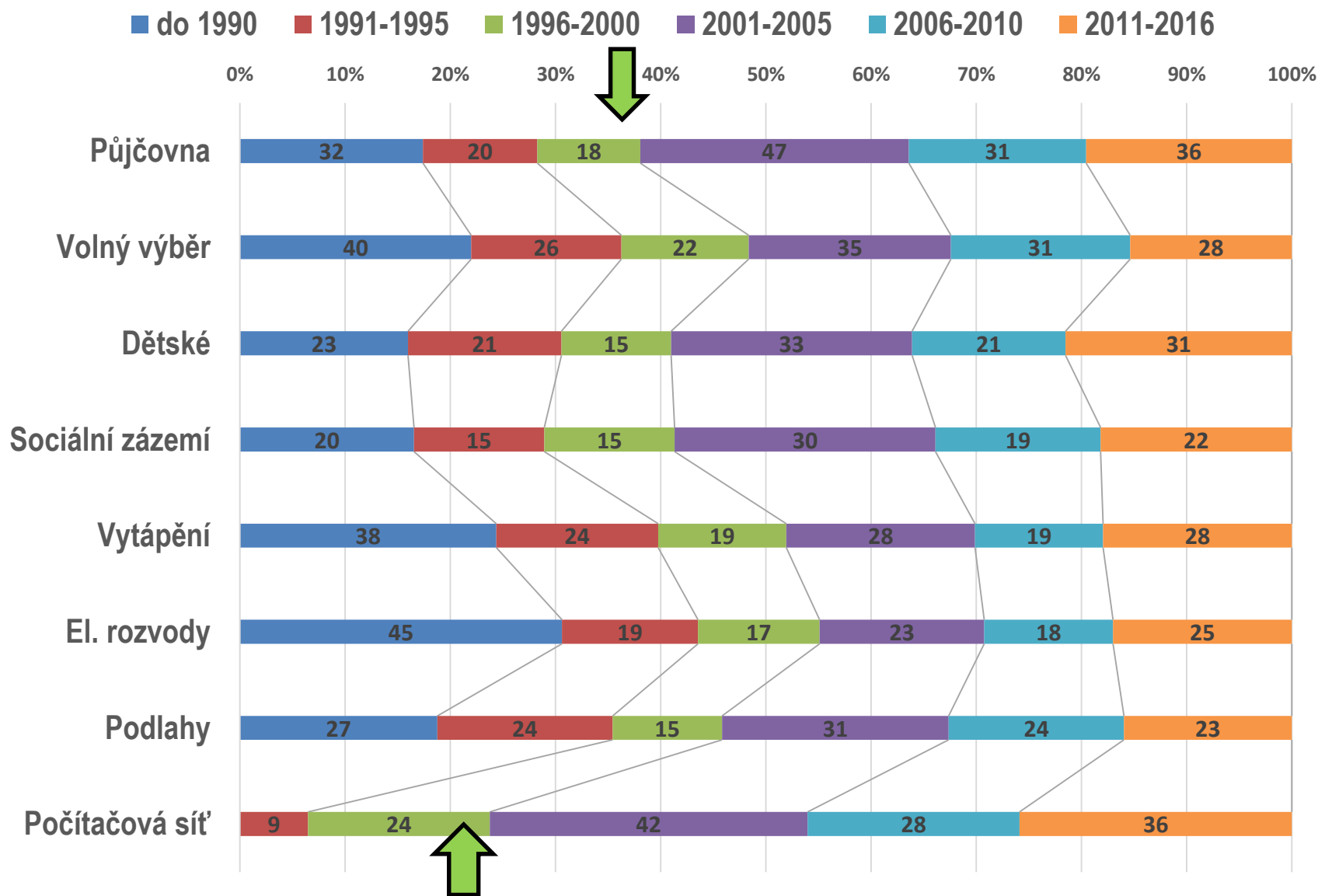

Rozvody, sítě

■ Moderní, funkční ■ Funkční ale zastaralé ■ Zastaralé a nefunkční

Obnova interiéru (knihovny 5 až 20 tis. obyv.)

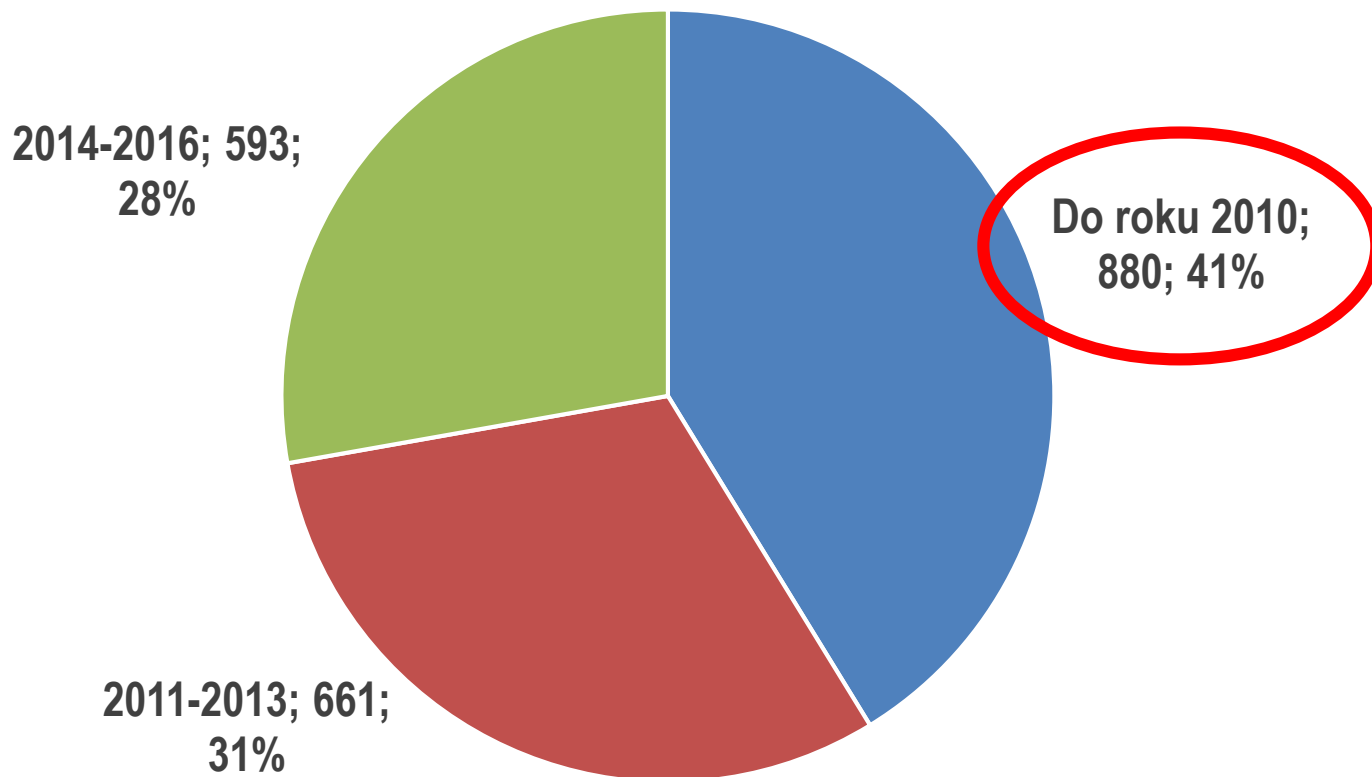
Technické vybavení knihoven

Jsou knihovny připraveny poskytovat služby v digitálním prostředí?

Stáří počítačů

(knihovny 5 až 20 tis. obyv.)

Technologie v knihovnách

Počet knihoven	1393	211	65	235
	Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.	Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv.	Knihovny nad 20 tis. obyv.	Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.
Čtečky e-knih	8%	28%	86%	9%
Tablety	1%	7%	49%	2%
Herní konzole	0%	1%	15%	8%
Velkoplošné obrazovky	1%	5%	40%	13%
Datový projektor	12%	47%	100%	16%
Ozvučení	6%	19%	71%	4%
Počítače pro zrak. postižené	0%	5%	37%	3%
Přehrávače audio a video	7%	22%	74%	17%

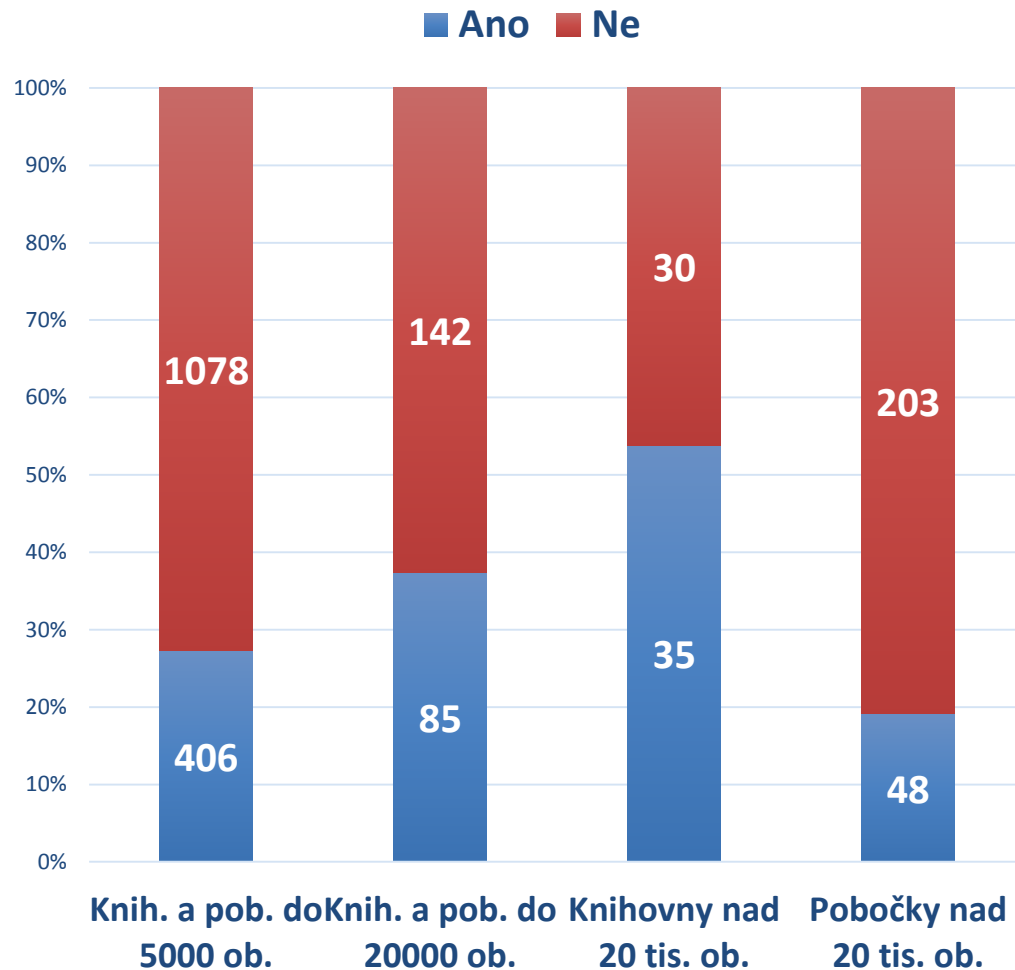
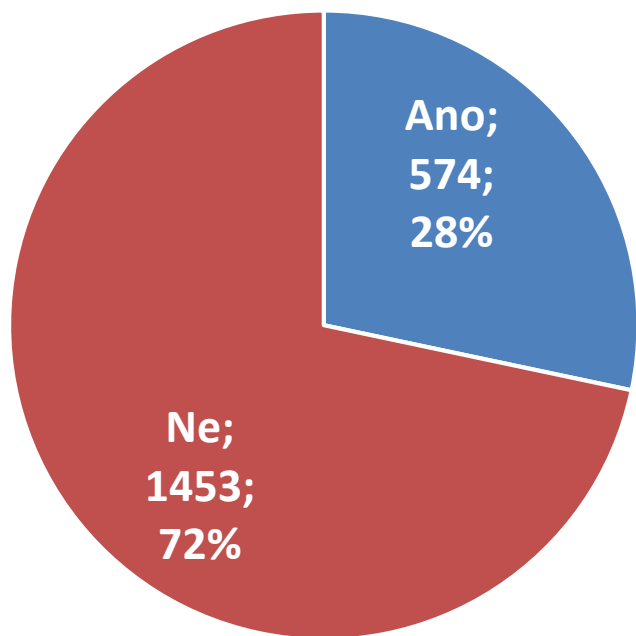

Technologie v knihovnách

Počet knihoven	1393	211	65	235
	Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.	Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv.	Knihovny nad 20 tis. obyv.	Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.
Tiskárny uživatelé	69%	87%	98%	83%
Skener uživatelé	34%	49%	77%	20%
Kopírka uživatelé	40%	67%	97%	43%
Elektromagnet. ochrana fondu	1%	4%	46%	5%
System RFID	0%	0%	22%	2%
Zařízení pro digitalizaci	3%	1%	11%	0%
Bibliobox	1%	9%	52%	3%
Kávovar veřejnost	2%	11%	43%	3%

Dobrá zpráva: 574 knihoven plánuje výstavbu nebo obnovu prostor

Máme tři druhy knihoven

- **Knihovna je naše chloubka**
- **Konečně máme kde být**
- **Čtení je zábava**
- **Zítřta tady budeme vyrábět ozdoby**
- **Děda sedí vedle a čte noviny**
- **Včera byly volby, musíme uklidit**
- **Za chvíli mi jede autobus, u nás je knihovna zavřená**
- **Zítřta tady bude číst Viewegh**

Standardy a metodické materiály pro výstavbu knihoven

Žilina

Městské knihovny – kam kráčate?

14.6.2017

Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz

Informace k výstavbě knihoven

Oborové
báze dat

Odborné
činnosti

Legislativa,
standards

Akce,
vzdělávání

Statistika,
dokumenty

Adresáře, e-
konference

Spolky,
sdružení

Soutěže a
ceny

Programy
podpory

Oborová
brána KIV

Nacházíte se zde: Úvod

Výstavba a rekonstrukce knihoven

- Průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven
- Výstavba a rekonstrukce knihoven (databáze staveb)
- Librarybuildings.info
- Knihovny a architektura (Knihovnický Zpravodaj Vysočina)
- IFLA Library Buildings and Equipment Section
- Architektur und Bibliotheksbau
- LIBER Architecture Group
- Demco Interiors: Library Design Consultants
- Nová budova NK ČR a mezinárodní architektonická soutěž

Standards pro výstavbu knihoven

- TNI ISO/TR 11219 - Kvalitativní podmínky a základní statistika pro budovy knihoven - Plocha, funkčnost a design
- Návrh doporučení pro výstavbu, rekonstrukci a zařizování knihoven (.pdf)
- Klíčové otázky při navrhování budov knižnic. Jako začít s plánovním projektu IFLA 2009 (.pdf)
- Výstavba kulturních zařízení : Typizační směrnice stavebního objektu TSM SO (.pdf, 2 MB)
- Standardy knihoven v provincii Barcelona, Španělsko (.pdf, 99 kB)
- Pojem "standardního prostoru (knihovny)" a výstavby francouzských knihoven(.pdf, 146 kB)

- Odborné činnosti
- Procesy v knihovně
- Elektronické informační zdroje
- eKnihy
- Automatizované knihovnické systémy
- Výstavba a rekonstrukce knihoven
 - Průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven ČR
 - keyissuesinbuildingdesignsk.pdf
- Čtenářství
- Práce s dětmi a mládeží
- Měření výkonu a kvality v knihovnách
- Školní knihovny
- Dobrovolníci v knihovnách
- Bezbariérová knihovna

[Browse by](#)[Map](#)[Articles](#)[About](#)[Adv. Search](#)[Recommend](#)[Contact](#)[Home](#) » [Browse by Motive](#)

Browse motives : Front of building

[Motive](#)[Architect](#)[Country](#)

[Front of building](#) | [Entrance](#) | [Back of building](#) | [Side of building](#) | [Special view outside](#) | [Interior](#) | [Special view inside](#) | [Special departments](#) | [Reading room](#) | [Stairs](#) | [Circulation desk](#) | [Special features, internal](#) | [Special features, external](#) | [Blueprint](#)

Dokk1

Town library of Zwickau

Public Library of Mössingen

Central Library of Hamm

Central Library Ulm

Public Library Garbsen

Nesodden library

Library in Luckenwalde Railway Station

TNI ISO/TR 11219 - Kvalitativní podmínky a základní statistiky pro budovy knihoven – Plocha, funkčnost a design

TECHNICKÁ NORMALIZAČNÍ INFORMACE

ICS 01.140.20

Listopad 2014

Informace a dokumentace – Kvalitativní podmínky
a základní statistika pro budovy knihoven –
Plocha, funkčnost a design

TNI
ISO/TR 11219

01 3715

Information and documentation – Qualitative conditions and basic statistics for library buildings – Space, function and design

Information et documentation – Conditions qualitatives et statistiques fondamentales pour bâtiments de bibliothèques –
Espaces, fonctions et conception

Tato technická normalizační informace přejímá dokument informativního charakteru, technickou zprávu ISO/TR 11219:2012, vypracovaný v souladu se směrnicemi ISO/IEC, část 1. Překlad byl zajištěn Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.

**Nová německá norma DIN 67 700
Bau von Bibliotheken und Archiven –
Anforderungen und Empfehlungen
für die Planung**

Cena cca 1500 Kč

<http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/vystavba-a-rekonstrukce-knihoven-1/Norma%20ISO>

- Plánování budov knihoven
- Prostory pro speciální služby
- Prostor pro uživatelská místa
- Prostory pro akce a výstavy
- Výpůjční prostory
- Prostory pro referenční a informační služby
- Prostory pro sbírky
- Prostory pro zaměstnance knihovny
- Technické náležitosti budovy
- Skladovací podmínky
- Systémy dopravníků
- Bezpečnostní a ochranné systémy
- Světlo a osvětlení
- Akustické podmínky
- Konstrukce podlahy a krytiny
- Volný výběr
- Bezbariérová budova

Doporučení pro výstavbu, rekonstrukci a zařizování knihoven zřizovaných a/nebo provozovaných obcemi ČR

**Doporučení
pro výstavbu, rekonstrukci a zařizování
knihoven zřizovaných a/nebo provozovaných
obcemi na území České republiky**

Vydal: Národní knihovna České republiky
Knihovnický institut

Datum vydání: 2012

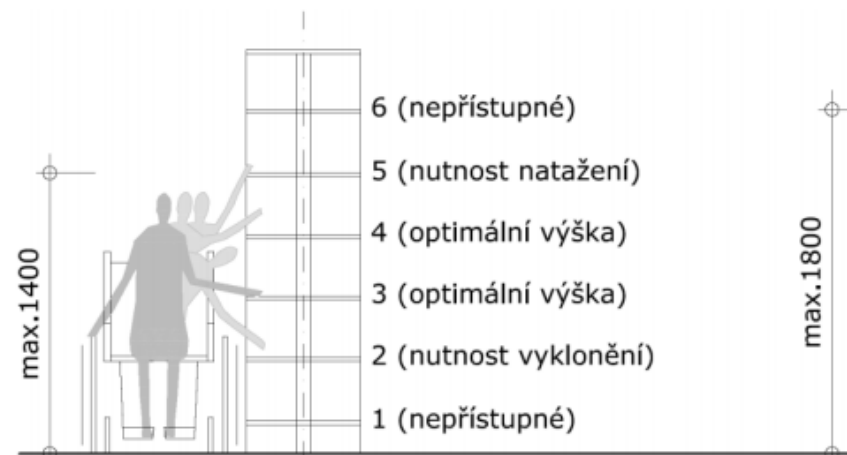
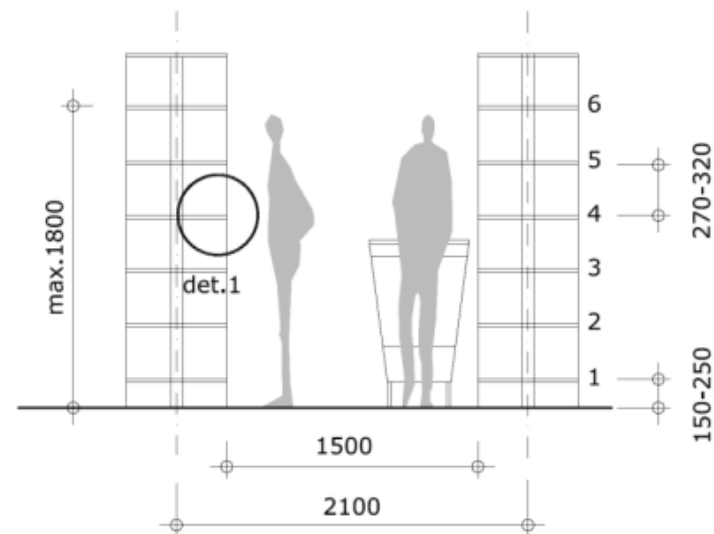
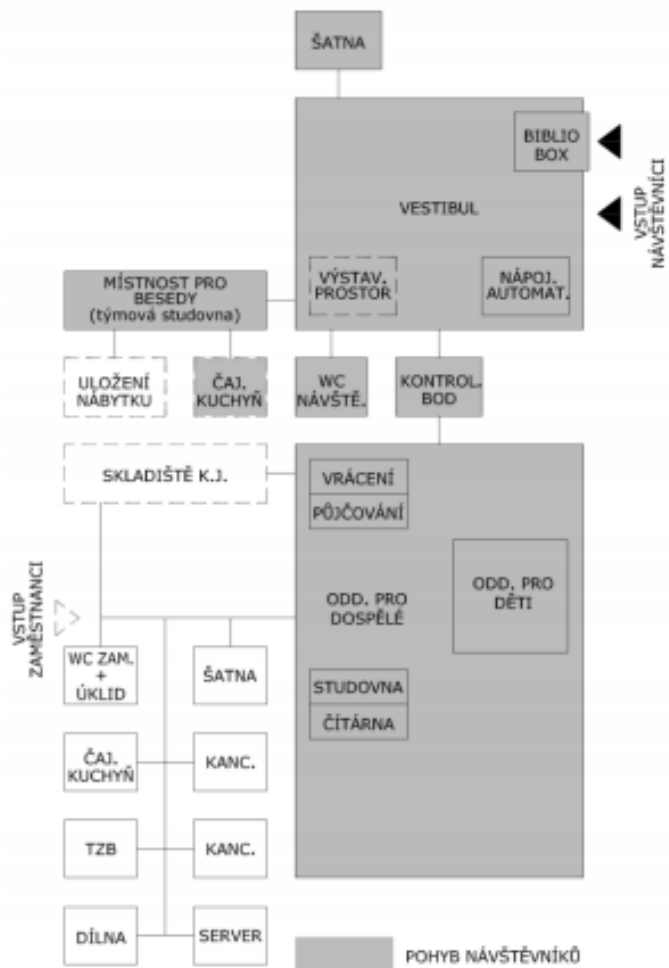
Zpracovatel: v gesci Národní knihovny České republiky

Vypracoval: Atelier ATREA spol. s r.o.
Architektonický a inženýrský atelier Praha
Vlastislavova 11, 140 00 Praha 4

Odborná spolupráce: PhDr. Ladislav Kurka
PhDr. Vít Richter

- Urbanistické zásady
- Architektonické a stavební řešení
- Technická zařízení budov a hygienické podmínky
- Typologie prostor, funkční a provozní uspořádání
- Typy pracovišť, nábytkové a přístrojové vybavení a jeho technické podmínky
- Informační technologie v knihovně
- Orientační systém
- Příklady architektonických řešení
- Postup při přípravě stavby

Funkční schéma - rozměry

Klíčové otázky při navrhování budov knihoven

Přípravné práce a výzkum

- Průzkum literárních pramenů
- Prohlídky, návštěvy knihoven
- Průzkumy potřeb uživatelů
- Spolupráce

Vize

- Teoretická východiska
- Funkčnost a flexibilita
- Specifikace budovy a projektový záměr

Prostorové potřeby

- Způsob odhadu prostorových potřeb
- Výpočty

Komunikace

- Komunikace s architektem
- Interdisciplinární komunikace

Ladislav Kurka – Architektura knihoven

- Vývoj architektury knihoven
- Budova
- Interiér
- Stavby českých knihoven
- Knihovnu stavět

Dotazník - budova knihovny

(charakteristika – provoz – hodnocení)

Všeobecně	Budova	Služby
<ul style="list-style-type: none">• Základní údaje o knihovně, statistika• Poloha, umístění• Dostupnost• Udržitelnost• Bezpečnost a ochrana• Flexibilita	<ul style="list-style-type: none">• Vstupní prostor• Materiály• Podlahy• Stropy• Akustika• Okna• Osvětlení• Nábytek	<ul style="list-style-type: none">• Vytápění, větrání, klimatizace• Elektroinstalace a datová síť• Data• Zdravotní instalace <ul style="list-style-type: none">• Oblast služeb• Skladování• Prostory pro uživatele• Dětská zóna• Mladí dospělí• Prostor pro zaměstnance• Automatizace• Údržba

http://ipk.nkp.cz/docs/Dotaznik_Budovy_IFLA_CZ3.docx

Vstupní prostory

- Je vstup do knihovny dostatečně viditelný?
- Jsou systémy dveří funkční a vhodné pro všechny uživatele?
- Otvírají se vstupní dveře automaticky?
- Zabraňují vstupní dveře průvanu?
- Jsou vstupní prostory dostatečně velké?
- Existuje vizuální propojení mezi interiérem a exteriérem budovy?
- Je celková dispozice budovy přehlednutelná a srozumitelná od vstupního prostoru?
- Je box na vracení knih trvale dostupný (24 hodin denně, 7 dní v týdnu)?
 - Pokud tomu tak není, měl by být zřízen?
- Je k dispozici samoobslužné zařízení pro výdej a vracení výpůjček?
 - Pokud není k dispozici, je efektivní ho zřídit?
- Jsou k dispozici oddechové prostory vybavené sedacím nábytkem, samoobslužnými automaty apod.
- Jsou k dispozici šatní a zavazadlové skříňky pro osobní věci uživatelů?
 - Pokud nejsou k dispozici u vchodu, jsou umístěny někde jinde?

Prostory pro uživatele

- Má knihovna dostatek pracovních míst pro uživatele?
- Má knihovna dostatek prostoru pro oddech a posezení?
- Popište různé používané typy sedacího nábytku, stolů apod. (např. běžné studijní místo, počítačové místo, vybavení studovny, poslechové místo, místo pro informace a rychlé konzultace, týmová studovna, individuální studovna (carrel), multimediální pracoviště, salonek, místo v učebně apod.)
- Má knihovna dostatek týmových studoven?
- Jsou k dispozici tiché prostory určené pro soustředěné čtení / studium?
- Je možné, aby si uživatelé podle potřeby upravovali některé vybavení?
- Jsou mezi pracovními místy dostatečné odstupy?

Když se provozovatel knihovny zeptá:

- Jak má být knihovna velká?
- Jaké prostory vám v knihovně chybí?
- Jaká zařízení, vybavení potřebujete?
- Co potřebujete změnit ihned a co lze odložit?

Štěstí přeje připraveným...

Standardy a metodické materiály pro výstavbu knihoven

Žilina

Městské knihovnice – kam kráčate?

14.6.2017

Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz

Zajímavé materiály z Německa

Prüfung Nr. 13/2009 über die Sachverständigenprüfung zum Technischen Ingenieur für Normung e. V.
DIN-Nr. 19135/09/0113 DEUTSCHE NORM Mai 2017

	DIN 67700	
--	-----------	--

ICS 01.140.20; 91.040.10 Ersatz für
DIN-Fachbericht 13:2009-11

**Bau von Bibliotheken und Archiven –
Anforderungen und Empfehlungen für die Planung**

Constructing libraries and archives –
Requirements and recommendations for planning
Construction de bibliothèques et d'archives –
Exigences et recommandations pour la phase de planification

Gesamtumfang 75 Seiten

DIN-Normenausschuss Information und Dokumentation (NID)

